

BERAM, unutrašnjost crkve Sv. Marije na Škrilinama

majstor Vincent iz Kastva, što je zapisano na juž. zidu nad bočnim vratima. Pretpostavlja se da su uz njega slikala bar dva suradnika. Najveća je kompozicija (8 m dužine) *Poklonstvo Triju kraljeva* na sjev. stijeni s mnoštvom likova u svečanoj povorci u slikovitu krajoliku. Među mnogim prizorima ističu se *Adam i Eva*, *Kolo sreće* i osobito *Mrtvački ples*, gdje kosturi plešu s osobama svih staleža. — Beramske freske, svojim opsegom ali i kvalitetom, vrhunski su domet domaćega zidnog slikarstva u Istri.

LIT.: B. Fučić, Meštiri u Bermu, Bulletin JAZU, 1958, 2. — V. Ekl, Beramski reljef, ibid., 1960, 2—3. — M. Prelog, Neki grafički predlošci zidnih slikarija u Bermu, Radovi OPU, 1961, 3. — B. Fučić, Istarske freske, Zagreb 1963. — Znanstveni referati povodom 500-godišnjice dovršenja zidnih slika, Beram 1974, Bulletin JAZU, 1974, 1. — B. Fučić, Vincent iz Kastva, Zagreb—Pariz, 1992. Ma. Š.

BERAMSKI BREVIJARI, dva iluminirana rukopisa iz XV. st. u Narodnoj i univerzitetskoj knjižnici u Ljubljani. 1. *Ms. 161*, vjerojatno pisan za crkvu u Bermu u Istri gdje je u XV. st. bio u upotrebi. Inicijali glag. slova izvedeni su crvenom, žutom, zelenom i modrom bojom u ornamentima prepleta, lišća i bisera. Minijature prikazuju Sv. Petra i Andriju u čamcu, Sv. Barbaru, Obrezanje Kristovo i Sv. Petra i Pavla. 2. *Ms. 1963*, također pisan vjerojatno u Istri, bio je u XV. st. upotrebljavan u Bermu. Inicijali izvedeni crnom, crvenom, žutom i zelenom bojom s motivima prepleta, trolista, polupalmeta i cik-cak crtama. Devetnaest svetačkih likova, prikazano vrlo naivno i pučki dekorativno (Sv. Mihovil, alegorija Crkve s lavom i golubom, Sv. Bartol i dr.), dokazuju da su rad seoskoga pisara.

LIT.: I. Milčetić, Hrvatska glagoljska bibliografija, Starine JAZU, 1911, 33. — F. Stelš, Umetnost v Primorju, Ljubljana 1960. A. Bad.

BERBEROVIĆ, Osman, slikar (Bijeljina, 25. VII. 1928). Završio je studij na Akademiji u Zagrebu 1956; specijalni tečaj nastavio kod M.

Tartaglie. Izlaže od 1959. Njegovo slikarstvo, obogaćeno iskustvima ekspresionističkoga i nefigurativnog izraza, usmjereno je na istraživanje kromatskih vrijednosti (*Tri gracije*, 1973). Samostalno je izlagao (sa suprugom Marikom Šafran-Berberović) u Zagrebu (1964, 1970, 1978) i Čakovcu (1970). Bavi se medicinskom ilustracijom.

LIT.: J. Depolo, Plodovi eksperimentiranja, Vjesnik, 25. IV. 1964. — D. Horvatić, Dvije izložbe, Telegram, 6. V. 1964. — J. Baldani, Koloristički doživljaj Osmana Berberovića (katalog), Zagreb 1978. D. Hé.

BERČIĆ (Brčić), Petar, graditelj i klesar (druga pol. XV. st.). Rodom iz Bribira. U Šibeniku je imao radionicu i primao na nauk učenike. S Andrijom Alešijem gradio je 1453. kapelu obitelji Crnota u crkvi Sv. Ivana Krstitelja u Rabu, a s Jurjem Dalmatincem radio 1455. i 1457. na šibenskoj katedrali te potpada pod utjecaj njegova stila. U istomu je gradu isklesao biforu s grbom na kući obitelji Šporčić te gotičke portale kuće Tobalović i biskupske palače. Ugovorio (1457) gradnju novoga pročelja crkve Sv. Šimuna u Zadru, od kojega se sačuvao samo ugaoni pilastar a pripisuju mu se kipovi Sv. Stošije i Sv. Zoila (sada na Stalnoj izložbi crkvene umjetnosti u Zadru), vjerojatno iz niša toga pročelja. Samostalno gradio i u Pagu (1459), a s A. Alešijem popravljao je trošni zvonik splitske katedrale.

LIT.: P. Kolendić, Stube na crkvi sv. Ivana u Šibeniku, Starinar, 1923, str. 84, 87, 88, 93. — K. Stošić, Katedrala u Šibeniku, Šibenik 1926. — Isti, Galerija uglednih Šibenčana, Šibenik 1936, str. 8. — C. Fisković, Nekoliko dokumenata o našim starim majstorima, VjAHD, 1949. — Isti, Zadarski sredovječni majstori, Split 1959, str. 21, 26, 37, 47—50, 102. — M. Montani, Juraj Dalmatinac i njegov krug, Zagreb 1967, str. 32, 45, 59, 65, 71—73. — I. Fisković, Neki vidovi djelovanja Jurja Dalmatinca u Šibeniku i Splitu, Radovi HJZ, 1981, str. 128, 154. D. Ki.

BERENSON, Bernhard, am. povjesničar umjetnosti (Vilnius, Litva, 26. VI. 1865 — Firenca, 7. X. 1959). Završio studij na Harvard University u

SAD. Od 1884. živi u Europi. Proučava tal. slikarstvo renesanse (*The Italian Painters of the Renaissance*, 1932). Izgradio je vlastitu metodu atribuiranja umjetnina i ostvario značajan napredak u povijesno-umjetničkoj praksi. Od 1932. bavio se tal. slikarstvom u Hrvatskoj. U katalogu *Italian Pictures of the Renaissance* (1932), dopunjenom u tal. izdanju *Pittura italiana del Rinascimento* (1936), atribuirao je 38 slikarskih djela Strossmayerove galerije u Zagrebu. Obišao je Trogir, Split, Šibenik, Dubrovnik i Zagreb.

LIT.: I. Esih, Bernhard Berenson u Strossmayerovoj galeriji slika, Jutarnji list, 1936, 8337. — A. Schneider, Bernhard Berenson. Povodom njegovog boravka u Zagrebu, Obzor, 1936, 185. — Lj. Karaman, Bernhard Berenson u Dalmaciji, Jugoslovenski istorijski časopis, 1938, 1—2. — V. Zlamalik, Strossmayerova galerija starih majstora JAZU, Zagreb 1967, str. 13, 14, 16. Z. Ša.

BERETIĆ, Zdravko, slikar i industrijski oblikovatelj (Osijek, 13. XI. 1926). Diplomirao 1951. na Akademiji u Zagrebu (O. Postružnik). Studij nastavlja u specijalnom odjelu Lj. Babića. Opredjeljuje se za primijenjenu umjetnost i grafičko oblikovanje. Sudjelovao u uređenjima hotela u Dubrovniku, Cavtatu i Zagrebu. Opremio knjigu *Zlato i srebro Zadra* (Zagreb 1972).

BERGER, Ignacije, slikar iz Moravske; slikao u prvoj pol. XIX. st. na akademski način, u svijetlom koloritu, slike za slavonske crkve u Bogičevcima, Čagliću (sada u Dijecezanskome muzeju u Zagrebu), u Bučju, Kaniži, Novoj Kapeli, Srednjem Lipovcu, Starom Petrovom Selu, Velikoj, Vrbnju i Vrbovi. Djela većinom signira: »Ignaz Berger in Neutischein in Mähren«.

BERGER, Salomon, skupljač i širitelj hrv. narodnih rukotvorina (Měšice, Slovačka, 25. II. 1858 — Zagreb, 11. I. 1934). Nastojao razviti industrijsku proizvodnju narodnih rukotvorina. Osnovao 1885. u Zagrebu trgovinu tekstilom i zapošljavao tkalje i vezilje, osobito iz Posavine. Proizvode je prodavao uglavnom u inozemstvu, gdje je priredio oko 100 izložaba. Njegova zbirka, unutar koje postoji i izvaneuropski odjeljak, potaknula je osnivanje Etnografskoga muzeja u Zagrebu (1919), kojemu je bio direktor do smrti. Napisao je djelo *Tragedija hrvatske tekstilne kućne industrije* (1913).

LIT.: G. Szabo, O hrvatskim zbirkama i sabiračima, Narodna starina, 1922, 2. — V. Tkalić, Etnografski muzej u Zagrebu 1919—1929, Zagreb 1930. — Isti, Salomon Berger, Narodna starina, 1934, 4. V. Tk.

BERITIĆ, Dubravka, povjesničarka umjetnosti i konzervatorica (Dubrovnik, 3. XI. 1917). Diplomirala povijest umjetnosti u Zagrebu 1959. Ravnateljica Zavoda za zaštitu spomenika kulture u Dubrovniku od njegova osnivanja 1960. do umirovljenja 1979. Kao konzervatorica bavila se osobito istraživanjem nepokretnih spomenika dubrovačke regije otkrivši mnoge do tada nepoznate spomenike (starokršć. i predromaničke crkve, nekropole stećaka i dr.). Napisala je nekoliko predgovora za fotomonografije i vodiče Dubrovnika i okolice.

BIBL.: Reljef Leonarda Petrovića u Dubrovniku, Prilozi — Dalmacija, 1961; Zaštita gradske cjeline Dubrovnika u suvremenom razvoju, Dubrovački horizonti, 1978—79, 18—19; Još jedan kasnoantički kapitel u Dubrovniku, Peristil, 1962, 5; Dubrovačka utvrđenja, Dubrovnik 1978, 4. Iv. Mat.

BERITIĆ, Lukša, konzervator (Sustjepan u Rijeci Dubrovačkoj, 20. II. 1889 — Dubrovnik, 24. III. 1969). Od 1946—60. povjerenik Konzervatorskog zavoda Dalmacije u Dubrovniku. Izveo brojne konzervatorske radove u Dubrovniku (na gradskim zidinama, Kneževu dvoru, Revelinu, Gvardiji) i na ostalom području nekadašnje Dubrovačke Republike (u Stonu, na Lopudu). Proučavao povijest razvoja urbane strukture naselja, gradnju fortifikacija i oblike graditeljstva na području Dubrovačke Republike. God. 1952. osnovao u Dubrovniku Društvo prijatelja dubrovačke starine i bio njegov prvi predsjednik. God. 1961, prigodom 70-godišnjice njegova života, Društvo je izdalo »Beritićev zbornik«.

BIBL.: Utvrde Dubrovnika i njihovo uzdržavanje, Dubrava, 1940, 82; Dubrovački graditelj Paskoje Miličević, Prilozi — Dalmacija, 1948; Miho Hranjac, projektant dubrovačkih tvrđava XVII st., ibid., 1953; Utvrđenja grada Dubrovnika, Zagreb 1955; Ubikacija nestalih građevinskih spomenika u Dubrovniku, Prilozi — Dalmacija, 1956, 10 i 1960, 12; Dubrovačke zidine, Dubrovnik 1958; Urbanistički razvitak Dubrovnika, Zagreb 1958; Stonske utvrde, Dubrovnik 1958; O zaštiti spomenika u Dubrovniku kroz stoljeća, Zbornik zaštite spomenika kulture (Beograd), 1959, 10; Dubrovački vodovod, Anali — Dubrovnik, 1960—61; Crkva-tvrđava u Sudurđu na Šipanu, Zbornik zaštite spomenika kulture (Beograd), 1961, 12; Urbanizam dubrovačkih luka, Pomorski zbornik, 1962, 1—2; Obalna utvrđenja na našoj obali, ibid., 1962, 1—2; Tvrđava Sokol u Konavlima, Anali — Dubrovnik, 1962—63; Problemi zaštite i spasavanja urbanističkih cjelina i utvrda na području bivše Dubrovačke republike, Zbornik zaštite spomenika kulture (Beograd), 1963, 14; Utvrđenja i regulacioni plan Cavtata, Anali — Dubrovnik, 1970.

EHU, 6

BERAMSKI BREVIJAR Ms. 163, inicijal. Ljubljana, Narodna i univerzitetska knjižnica

LIT.: C. Fisković, Pred grobom L. Beritića, Dubrovački horizonti, 1969, 1. — T. Macan, In memoriam L. Beritić (s bibliografijom radova od 1961), HZ, 1970—71, 23—24. R.

BERLAKOVICH, Andreas, slikar i diplomat (Veliki Bristof, Austrija, 20. VIII. 1931). Studirao filozofiju, teologiju, pravo i umjetnost. Prve slikarske pouke dobiva od gradišćanskoga slikara R. Klaudusa. Njegovo slikarstvo povezano je s vlastitim profesionalnim diplomatskim djelovanjem u prostorima srednje Europe. Pedesetih godina proučava etruščansko i ranokršć. zidno slikarstvo, a poč. 60-ih gostuje u Majstorskoj radionici K. Hegedušića i upoznaje svijet naivne kod I. Generalića. Potom dolazi u dodir s kineskim slikarstvom u tušu, a 80-ih godina radi s T. Bradeanom u Bukureštu, usvajajući postimpresionistički izraz (*Zemlja katedrale*). Tražeći uvijek novo, surađuje s V. Margineanom; stvara u suvremenome slikarskom izričaju, osobito enformelu (*Putenost, Proces razmišljanja*). — Slika u svim tehnikama štafelajnog slikarstva. Samostalno izlagao u Beču, Salzburgu, Rimu, Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Bukureštu, Senju, Slavenskom Brodu.

LIT.: G. Sebestyén, Das bäuerliche und die moderne der Maler Andreas Berlakovich (katalog), Beč 1988. — A. Dalma, Andreas Berlakovich — Maler und Diplomat (katalog), Beč 1989. — A. Pavel, Der Maler Andreas Berlakovich, Bucuresti 1988. — I. R., Srednjoeuropsko slikarstvo Andreasa Berlakovicha (katalog), Zagreb 1992. R.

BERNARDI, Bernardo, arhitekt i industrijski oblikovatelj (Korčula, 16. XII. 1921 — Bol na Braču, 20. VII. 1985). Diplomirao na Tehničkom fakultetu u Zagrebu 1948. Od 1951. radi kao samostalni projektant. Suosnivač je i član grupe »EXAT 51« (1951—56). Sudjelovao u osnivanju Centra za industrijsko oblikovanje u Zagrebu (1964).

Glavno je područje njegova djelovanja oblikovanje interijera i tipova namještaja za industrijsku proizvodnju. Interijeri mu se odlikuju usklađenim i smirenim odnosima te visoko njegovanim ukusom u okviru jedinstvene i logične koncepcije prostora. Neki od njih, interijer Otvo-renoga sveučilišta u Zagrebu (1961) i hotel »Maestral« u Brelima (1965), među najboljim su ostvarenjima na području unutrašnje arhitekture u nas. Ostali su mu važniji interijeri: dječji vrtić u Habeljevoj ul. u Zagrebu (1951), Historijski institut u Zadru (1954), osmogodišnja škola u Kumrovcu (1955), bar »Labirint« u Dubrovniku (u suradnji, 1960), aerodrom